

SMALL CHRISTIAN COMMUNITIES

Mgr. Dr. E. de Jong*

1. Korte schets huidige culturele situatie

- a. postmodern: losvast, geen vaste beelden van God, los van instituties, *incompatibilité des discours*, geen engagement.
- b. secularisering: God in moderne discours verdwenen, of verbonden met intolerantie en geweld. Waarden en normen seculier (vgl. Deloitte en Touche: 7000 werknemers hebben onlangs 6 uur les in waarden en normen gekregen)
- c. schaalvergroting parochies, onderwijs, zorg: anonimiteit
- d. verlangen naar nieuwe spiritualiteit (vgl. Paus in *Ad limina toespraak*¹)

Gevolgen:

- a. eenzaamheid voor veel mensen groot probleem
- b. persoonlijke ontmoetingen slechts oppervlakkig
- c. sociaal cement verdwenen
- d. anonieme christenen, maar dan in andere zin: men kent elkaar niet.
- e. als gelovige moeilijk overeind te blijven

2 Tegenbeweging: kleine christelijke gemeenschappen ontstaan over de hele wereld.

*Noord-Amerika:*²

Ecclesia in America, nrs. 41 en 73, noemt expliciet *small christian communities*. Één keer in de context van het vernieuwen van de parochies, zodat ze worden tot een gemeenschap van gemeenschappen, en de andere keer als middel om de persoonlijke verhoudingen en de wederzijdse hulp te versterken. Er zijn er in de VS in 2002 37.000, in Canada 7500. Groei ontstaat juist dan waar kerkbezoek afneemt. Een van de bekendste promotoren van de Small Christian Communities in de VS zijn Thomas Kleissler en RENEW-beweging³ en de groepen van Small Church Communities van Arthur Baranowski⁴ en de National Alliance for Parishes Restructuring Into Communities.⁵ In de VS verschijnt er nogal wat literatuur.⁶ Een beweging die de vorming van SCC's bevordert is b.v. Buena Vista.⁷

Een speciale loot aan de stam van de SCC's zijn de Arkgemeenschappen en hun afgeleiden: de Geloof en licht groepen.⁸ Begonnen door de zoon van de Canadese gouverneur, Jan Vanier (geb. 1928),⁹ zien we het ontstaan van leefgemeenschappen van geestelijk gehandicapten met

¹ http://www.katholiek nederland.nl/actualiteit/achtergronden/achtergronden_293166.html

² Robert Pelton, in O'Halloran (2002) pp. 174-183

³ Vgl. Thomas A. Kleissler, e.a. (1997); <http://www.renewintl.org/SmallChristianComm/index.htm>

⁴ Vgl. Arthur Baranowski (1988 en 1993)

⁵ Vgl. <http://www.naprc.faithweb.com/>

⁶ Vgl. het rapport van Bernard Lee (2000);

<http://www.presentationministries.com/brochures/IntroCommunity.asp>

http://www.dioceseoftrenton.org/spiritual/scc_faithresources.asp#links

<http://www.personal.psu.edu/users/d/d/ddz/faith.htm> (wat verouderd, maar veel literatuur)

⁷ <http://www.buenavista.org>

⁸ <http://www.larche.org.uk/founding.html>

⁹ Vgl. Jean Vanier (1989) ; <http://www.katholieknieuwsblad.nl/actueel/kn1812f.htm>

gezonden, de Ark-gemeenschappen,¹⁰ en de organisatie van regelmatige bijeenkomsten van geestelijk gehandicapten en hun ouders en begeleiders (Geloof en licht). Bekend zijn ze geworden met name vanwege Henri Nouwen (1932-1996)¹¹, die na een leven in de universitaire wereld ging hij leven met geestelijk gehandicapten.

Vervolgens is een heel bekend verschijnsel aan het worden LIFE-TEEN, opgericht door Dale Fushek in Phoenix Arizona, naar aanleiding van een vraag aan moeder Theresa: kunt u mij vertellen hoe je tieners bereikt. Haar antwoord was: via de eucharistie... Dit heeft geleid tot het concept van een core-group van jongeren die de wekelijkse zondagsavond-eucharistieviering voor tieners en de erop volgende catechetische avond zodanig liturgisch en muzikaal voorbereiden dat het tot een grote beweging is uitgegroeid.¹²

Samenvattend kunnen we met B. Lee (2000) stellen dat er m.n. vier soorten SCC's bestaan in de VS:

- parochiegroepen van 8-15 personen, die eenmaal in de één of twee weken samenkomen om te bidden en hun geloof te delen (65%);
- de Spaanstalige Latino groepen die voortkomen uit de basisgemeenschappen (20%);
- de charismatische SCC's (13%);
- de Call to Action geïoriënteerde groepen, zoals Justitia et Pax groepen (1%).¹³

*Latijns-Amerika:*¹⁴

De bekende basisgemeenschappen zijn niet zozeer ontstaan vanuit een socio-politieke context, hoewel deze gemeenschappen wel vooral in die context gezien worden, maar uit theologisch-pastorale behoeften. Weinig priesters en een grote behoefte aan gemeenschappelijk beleefd geloof, Woord van God, charitatieve werken, devoties.

Hier is het niet zozeer een nieuwe beweging in de Kerk, maar de structuur van de Kerk zelf: men doopt er, neemt er op in de katholieke gemeenschap, preekt er, etc. Wel ontstaan er parallelle groepen, maar dit is niet gewenst vanuit het oogpunt van een goede ecclesiologie. In de grote ontmoeting van bisschoppen in Puebla in 1979 worden ze genoemd in alle officiële kerkelijke documenten, waarbij ze steeds in de context van bisdommen en parochies worden geplaatst.

Het grootste gedeelte van de christelijke gemeenschappen is gestart door bisschoppen of priesters. Hun aanwezigheid in de SCC is dan ook niet tegen, maar juist voortvloeiend uit de aard van deze gemeenschappen als echt ingebed in de Kerk.

Ook bijzondere initiatieven zijn er genomen, b.v. de Fazenda da Esperança,¹⁵ opgericht door Hans Stapel, OFM. Geïnspireerd door de Focolare-beweging merkte hij de kracht van Gods woord, eerst in het leven van familieleden van verslaafden en later in het leven van verslaafden. Zo is hij gemeenschappen begonnen van m.n. jonge mensen die samen wonen om naderhand in de maatschappij weer geïntegreerd te worden.

¹⁰ <http://www.larche.org/>

¹¹ Vgl. <http://www.nouwen.org/>

¹² <http://www.lifeteen.org>

¹³ <http://www.cta-usa.org/>

¹⁴ José Marins, in O'Halloran (2002), pp. 184-189

¹⁵ <http://www.fazenda.org.br/> ; <http://www.fazenda.de/phpcms/de/> ; <http://familia.fazenda.de> Vgl. ook Peter Klasvogt, Hans Stapel, *Durchkreuzt und Verwandelt. Fazenda da Esperança - wo die Hoffnung einen Namen hat* (Paderborn: Bonifatius, 1996)

Afrika¹⁶

Bij de voorbereiding van de synode voor Afrika, vertelden de bisschoppen dat er in Afrika veel basisgemeenschappen bestonden, ook onafhankelijk van Zuid Amerika. De paus nam dit over in zijn Exhortatie *Ecclesia in Africa* [1995], en stelde:

“Vanaf het begin hebben de Synodevaders erkend dat de kerk als familie niet haar volledig potentieel kan bereiken, tenzij ze is verdeeld in gemeenschappen die klein genoeg zijn om diepe menselijke relaties te koesteren. De vergadering beschrijft de kenmerken van zulke gemeenschappen als volgt: ten eerste zouden het gemeenschappen moeten zijn die bezig zijn zichzelf te evangeliseren, zodat ze het goede nieuws op hun beurt aan anderen kunnen doorgeven. Zij moeten verder gemeenschappen zijn die luisteren naar Gods woord, die hun leden bemoedigen in het nemen van verantwoordelijkheden, die een kerkelijk leven leren leiden, en die reflecteren op de menselijke problemen in het licht van het evangelie. Boven alles moeten deze gemeenschappen geëngageerd zijn in het beleven van de liefde van Christus voor iedereen, een liefde die de grenzen van de natuurlijke solidariteit van clans, stammen of andere belangengroeperingen overstijgt” (nr. 63).

Azië¹⁷

De aartsbisschop emeritus van Seoul, Kim, vertelde eens dat “een groot aantal nieuw gedoopte leden van de Kerk zullen haar verlaten, tenzij ze een geestelijk thuis vinden in SCC's.” De SCC's van de Filippijnen nemen gemakkelijk ook meer diakonale taken op zich. In India, in Kerala, hebben meerdere bisdommen vele parochies met meerdere tientallen SCC's die elke zondagmiddag bijeenkomen.

Een zeer invloedrijk, maar ook omstreden,¹⁸ man is dominee Paul Yonggi Cho,¹⁹ die een grote kerk van wel duizenden cellen heeft en wiens systeem nogal wat navolging heeft gekregen.

Europa

Uiteraard is het leven in gemeenschap niet iets van de laatste tijd. In de klassieke orden en congregaties²⁰ kent men het leven van de *vita communis* uiteraard al veel langer:²¹

- Benedictijnen en Benedictinessen²²
- Trappisten en Trappistinnen²³
- Augustijnen en Augustinessen
- Franciscanen en Clarissen²⁴
- Dominicanen en Dominicanessen²⁵
- Jezuïeten²⁶

Vaak hebben deze orden de mogelijkheid tot lekenorden, oblaten of derde orden.

¹⁶ Vgl. O'Halloran (2002), pp. 191-197

¹⁷ Vgl. Thomas Dabre, in O'Halloran (2002), pp. 199-210

¹⁸ vgl. <http://www.apologeticsindex.org/c17.html> en <http://www.wayoflife.org/otimothy/tl060019.htm>

¹⁹ Vgl. <http://www.davidcho.com/NewEng/Default.asp> ; <http://www.rickcross.com/groups/yonggichoyoido.html>

²⁰ <http://www.livingweb.com/library/255.htm> voor een overzicht van het hele palet van orden en congregaties.

²¹ Vgl. George Kaitholil (2002); Catherine Widdicombe (2001)

²² <http://www.osb.org/>

²³ <http://www.osb.org/cist/>

²⁴ <http://web.inter.nl.net/users/clarissenklooster/>

²⁵ <http://www.op.org/>

²⁶ <http://www.jesuit.org> ; <http://www.jezuïeten.org/>

In de nieuwe bewegingen is het voorkomen van SCC's bijna vanzelfsprekend.²⁷

Marialegioen²⁸

Neocatechumenaat.²⁹

Comunione e Liberazione³⁰

Emmanuel³¹

Foyer de Charité³²

Focolare³³

Cursillo³⁴

San Egidio gemeenschap³⁵

Katholieke Charismatische Vernieuwing³⁶

Kommel; Gemeenschap van Gekruisigde en Verrezen Liefde³⁷

Uiteraard kent men ook in de seculiere hulpverlening therapeutische gemeenschappen.³⁸

Volgens recent onderzoek³⁹ hebben deze bewegingen in Nederland de volgende aantallen SCC's:

• KCV gebedsgroepen	120
• Focolare	110
• Neo catechumenale weg	26
• Legioen van Maria	24
• Marriage Encounter	20
• Werkgroep Katholieke Jongeren	13
• Geloof en licht	5
• Comunione e liberazione	4
• Lifeteen	3
• Gemeenschap van H. Familie	2
• Cursillo	1

3. Concrete voorbeelden:

1. Oikos-methode

Een van de meest in het oog lopende initiatieven van SCC in Europa is het project in Milaan in de parochie van Sn. Eustorgio.⁴⁰ Daar begon in 1986 het systeem van de parochie-cellen

²⁷ <http://www.heiligenlexikon.de> ; <http://www.rkkerk.net/gemeensc.htm>

²⁸ <http://www.legion-of-mary.ie/>

²⁹ <http://www.christusrex.org/www2/ncw/english/move.htm> ; Ricardo Blázquez, *Neo-Catechumenal Communities. A Theological Discernment* (Middlegreen, Slough, St Paul Publications, 1988)

³⁰ <http://www.clonline.org/>

³¹ <http://www.emmanuel.info>

³² <http://www.foyer-de-charite.com/>

³³ <http://www.focolare.org> ; Adolfo Raggio, *Comunità parrocchiale. Un cammino di comunione* (Roma: Città Nuova, 1997)

³⁴ <http://www.cursillo.nl/>

³⁵ <http://www.santegidio.org/nl/>

³⁶ <http://www.kcv-net.nl> ; Jan van Beeck, *Groei in de Groep. Ideeënboek voor katholieke charismatische gebedsgroepen* (Eindhoven: Bouwen aan de Nieuwe Aarde, 1991)

³⁷ <http://www.kommel.nl>

³⁸ Vgl. Weijenberg, 1996 en b.v. <http://users.skynet.be/oase/teragem.html> ;

<http://www.quathedach.ch/d/certification.htm>

³⁹ Vgl. Steggerda (2003)

⁴⁰ <http://www.santeustorgio.it> voor de parochie zelf en <http://web.tiscali.it/santeustorgio/links/links.htm> voor andere voorbeelden van dit systeem in Europa. Vgl. ook: Giuseppe Macchioni, *Evangelizzare in Parrocchia. Il*

dat de pastoor, don Pigi Perini in de parochie van St.Boniface in Pembroke Pines, in Florida, o.l.v. Padre Michael Eivers had leren kennen. Deze op zijn beurt had het van de evangelische pastor Cho in Korea.

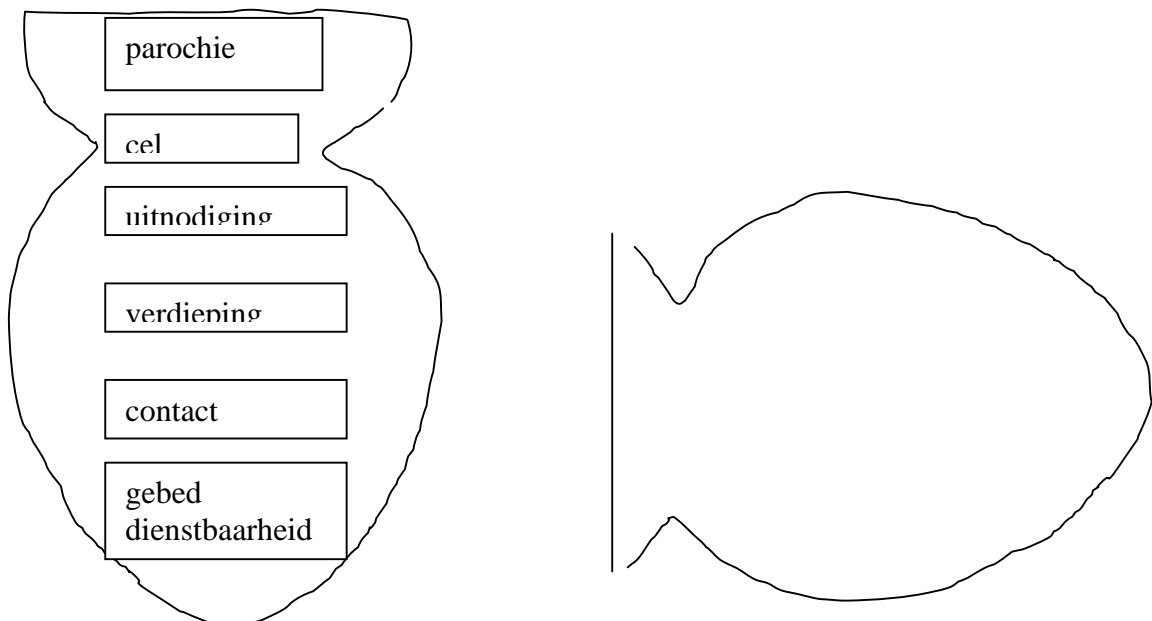
Nadat hij op meerdere manieren geprobeerd had mensen bij de geloofsgemeenschap te betrekken - zo had hij op een gegeven moment 11 voetbalelftallen, is hij op een gegeven moment begonnen met 4 parochie-cellen die wekelijks bij elkaar kwamen, en wel volgens de volgende formule (van zo'n anderhalf uur één avond per week):

- Gezang
- Kort gebed
- Uitwisseling van geloof: "Wat heb ik voor God gedaan?" "Wat heeft Hij voor mij gedaan?"
- Luisteren naar catechese (op tape)
- Uitwerken van catechese
- Voorbeden
- Onze Vader met handen in elkaar en gezichten naar buiten
- Slotlied

Daarna neemt iedereen zich voor om de komende week voor 10 uitgekozen mensen in zijn of haar OIKOS, d.w.z. directe leefomgeving van gezinsleden, burens, werk- of schoolgenoten of vrijetijdsvrienden te bidden en dienstbaar te zijn.

Nadat deze zijn "bebeden" en bediend, zullen ook op dieper niveau gesprekken tot stand kunnen komen, waarna de mensen kunnen worden uitgenodigd deel te nemen aan de parochie-cel oftewel oikos-groep.

Zo ontstond de "Bom" of "vis":



Deze cellen vermenigvuldigen zich namelijk door te delen, als ze een bepaalde "kritische massa" van zo'n 16 personen overschreden hadden. Zo kende de parochie in een zestal jaren een groei van 4 naar 110 van deze cellen!

metodo delle 'cellule' (Milaan: Ancora, 1998); Idem, *Evangéliser en paroisse. L'expérience des cellules paroissiales d'évangélisation* (Burtin: Pneumathèques, 1996)

Via een soort hiërarchisch netwerk van goed voorbereide en gevormde begeleiders en (vice)groepsleiders bleven al deze cellen mooi geïntegreerd in de parochie. Niemand van de parochianen was overigens verplicht om eraan deel te nemen. Men vermijdt zeer de gedachte dat men elitair zou zijn als men deelneemt.

Daarnaast startte hij de eeuwigdurende aanbidding in zijn parochie en lopen er diaconale projecten. Elk jaar juni nodigt deze parochie mensen voor een kleine week uit om het systeem van parochiecellen beter te leren kennen.

Wat het dus is:

- Gebedsgroep,
- Gespreksgroep,
- Catechesegroep,
- Evangelisatiegroep

2. *Alpha cursus*

Een zeer interessante ontwikkeling is ontstaan in Engeland, met de zgn. Alfa-cursus.⁴¹ Hoewel het in eerste instantie is bedoeld als een cursus van beperkte omvang en een beetje lijkt op de zevenweken vorming van de charismatische vernieuwing, leidt ze toch bijna onontkoombaar naar gemeenschapsvorming

Men begint met een gezamenlijke maaltijd. Vervolgens wordt er, eventueel via een video of DVD presentatie, een deel van het geloof uitgelegd, waarna men daar dan over spreekt. Na een 7 tot 10 avonden is de groep vaak zo sterk dat men verder wil naar de Bètacursus

3. *Kerkraadse bijbel-en jongerengroep*

Na de vraag van een meisje-misdienaar of ze niet wat meer over haar geloof zou kunnen weten, ben ik begonnen met aan haar, haar zus, hun moeder en enkele vrienden en vriendinnen bij hen thuis elke zondagmiddag het evangelie van die zondag te bespreken. Na een jaar stelde de groep voor om nu een jongerengroep te starten, die om de twee weken bij elkaar zou komen; één keer om serieus over onderwerpen te spreken, de andere keer meer ontspannend.

Het mooie hiervan is dat de centrale groep - de bijbelgroep - het jongerenwerk organiseerde, en dat soms mensen van de perifere groep naar het centrum worden getrokken. Tevens is het in de loop van de tijd gebleken dat de jongeren van de twee groepen aan hun groep ook veel sociale cohesie ontleenden. Zodanig zelfs, dat een meisje op een gegeven moment vertelde, dat ze op de rand van de flat had gestaan om ervan af te springen, en dat de enige gedachte die haar had tegengehouden die aan de groep was geweest. Overigens was veel van de opvang het werk van de moeder van de zussen, die ook door de week voor ieder beschikbaar was.

4. *Community Cenacolo*

Dit is een organisatie gesticht door Sister Elvira Petrozzi in 1983.⁴² Zoals het vergelijkbare reeds genoemde concept in Brazilië (en inmiddels in Duitsland), de Fazenda di Esperança is het ook voor jongeren die ernstige persoonlijke en maatschappelijke ontwrichting kennen.

⁴¹ Vgl. Nicky Gumbel, *Een kwestie van leven. Kennismaken met het christelijk geloof* (Hoornaar: Gideon, 1996); H. Opstal, J. Smith, *De Alpha-cursus in een Rooms-Katholieke Setting* (Den Haag: Katholiek Alpha Centrum, 2001); W. Verboom, *De Alpha-Cursus Onderzocht. Een onderzoek naar hedendaagse missionaire catechese* (Zoetermeer: Boekencentrum, 2002)

⁴² <http://www.medjugorjeusa.org/sisterelvira.htm> ; <http://www.comunitacenacolo.it/eng/chisiamo/suorelvira.htm>

5. “Normale” groepen in parochies:

Natuurlijk kunnen we het begrip SCC ook toepassen op reeds bestaande groepen in de parochie:

- (jongeren)groepen
- (jongeren)koren
- acolythengroep
- lectorengroep
- gespreks- of discussiegroep
- rouwverwerkingsgroepen⁴³
- alleenstaandengroep
- gezinskringen
- missie-animatie-club (MOV-groepen)
- diaconale groepen
- katholieke studentenverenigingen

Zaak is wel dat in deze groepen de eigenlijke motivatie en het geloof van de leden steeds meer de basis moet zijn van hun pastorale handelen. Dit betekent dat men regelmatig aandacht moet besteden aan bezinning en reflectie.

4. Theologische achtergronden

1. Bijbelse geschiedenis van kleine christelijke (huis)gemeenschappen

Ontmoetingen in huizen: Hand. 12,12 (huis van Marcus), Rom. 16,5 (huis van Priscilla en Aquila, vgl. Rom. 16,11; 14-15)⁴⁴

Ontmoetingen in andere steden:⁴⁵

- Jerusalem: Luc. 24,52-53; Hand. 2,42-46; 4,32-37; Hand. 2,22-6,15; 7,54-8,4; 11,22; 11,27-30; 15,1-31; 21,7-20
- Antiochië: Hand. 11,19-30; 13,1-3; 14, 21-28; 15,1-35; Gal. 2,11
- Ephese: Hand. 18,19-28; 19,1-41; 20,16-38; Ef. 1,1-12; 6, 21-24; I Kor. 15,32; 6,8; I Tim. 1,3-4; Openb. 2,1-7
- Philippi: Hand. 16,11-24; Phil. 1,3-14; 2,25-30; 4,14-23; Thess. 2,2
- Korinthe: Hand. 18,1-11; 19,1; I Kor. 1,10-31; 3,3-9.16-23; 4,17-21; 5,1-2; 6,5-11; 8,4-13; 9,1-7.11-16; 10,14-22; 11,17-34; 12,4-31; 13,1-13; 14,1-33; 15,3-19; 16,10-12.13-20; II Kor. 1,12-24; 2,4

Natuurlijk was de kerngemeenschap van de Kerk toen en nu het gezin. Zij werden gedoopt met heel hun gezin, of huisgenoten (lett. oikos, huis) (vgl. Cornelius Hand. 10,2; mannen van Caesarea Hand. 11,14; Lydia: Hand. 16,15; Crispus: Hand. 18,8; Stefanus I Kor. 1,16; 16,15)

Na Constantijn: m.n. bisdommen krijgen eigen leiding, die worden onderverdeeld in parochies. Omdat christendom staatsgodsdienst wordt, wordt bevolking katholiek en is de normale plaats van samenkomst de parochiekerk, vanwege de hoeveelheid mensen die erin kunnen.

⁴³ P. van den Akker, *Rouwgroepen in de Rooms-Katholieke geloofsgemeenschap* (Tilburg: IVA, 1999)

⁴⁴ Vgl. de visie van Wolfgang Simson (2000); W. van Dam (1995)

⁴⁵ O'Halloran (2002) p. 167

Toch houden de religieuze orden en congregaties het idee van kleine christelijke gemeenschappen levend: Basilius, Benedictus, Scholastica, Dominicus, Franciscus, Clara, Ignatius, Theresia, Johannes Bosco, maar ook anabaptisten (16^e eeuw), Bethel-beweging (18-19^e eeuw)⁴⁶

2. De essentie van Kerkzijn

Het document *Christifideles laici* (1988), dat het Tweede Vaticaans Concilie samenvat,⁴⁷ beschrijft de Kerk met de volgende termen: **mysterie**, **gemeenschap**, **zending**. Deze drie termen zijn bij uitstek geschikt om de *small christian communities* aan te duiden.

Mysterie

Het zijn niet zomaar praat- of discussiegroepen, maar ze vormen de essentie van het christelijke leven: Christus is aanwezig waar 2 of 3 in zijn naam aanwezig zijn (Mt. 18,20). Juist in een geseclariseerde wereld is het belangrijk te zien dat we niet slechts menselijke banden hebben, maar één zijn in Hem.

Gemeenschap

Een prachtige encyclicke van Pius XII, geschreven tijdens de tweede wereldoorlog, heet *Mystici corporis* [1943]. Ze gaat over de Kerk als mystiek lichaam van Christus. Ieder heeft in die Kerk haar plaats en allen hebben gaven die complementair dat lichaam dienen (vgl. Rom. 12; I Kor. 12); Het Tweede Vaticaans Concilie beschrijft de Kerk vaker als gemeenschap, zoals H. Drieëenheid gemeenschap is (*Lumen gentium*, nrs. 4,10,11,12)

Het mooie van de *small christian communities* is, dat ze werkelijk laten beleven wat het betekent om geloofs- en kerkgemeenschap te zijn. Allereerst doordat men elkaar leert waarderen als persoon, ieder met zijn of haar unieke gaven. Vervolgens doordat men zich aan elkaar kan schuren en de gelegenheid krijgt om deugden te beoefenen. Solidariteit kan in praktijk worden gebracht. Maar vooral kan men het geloof met elkaar delen.

Zending

Kerk is wezenlijk missionair (*Evangelii nuntiandi* [1976], 14). “In het licht van de missie-opdracht zal men de waarde moeten afmeten van de organisaties, bewegingen, parochies en werken van apostolaat van de Kerk” (*Redemptoris missio* [1990], 49). Dit is een nieuw bewustzijn in de Kerk van Nederland. Deze evangeliserende missie is uiteraard een aantal decennia terug reeds sterk geweest (bij het Tweede Vaticaans Concilie woonden 72 Nederlandse bisschoppen het concilie bij, terwijl er maar 5 bisdommen bestonden in Nederland!), maar nu is het de tijd om ook intern te kijken hoe we ons geloof kunnen communiceren aan de mensen van onze tijd. Niet voor niets hebben de bisschoppen al in 1993 Nederland een missiegebied genoemd (*Ad limina rapport*)⁴⁸. En de paus in *Redemptoris missio* stelt zeer duidelijk: “Ik voel dat het ogenblik gekomen is om alle krachten in de Kerk aan te wenden voor de nieuwe evangelisatie en voor de nieuwe missie *ad gentes*. Geen christengelovige, geen instelling van de Kerk mag zich onttrekken aan deze hoogst plicht om

⁴⁶ O'Halloran (2002) p. 172

⁴⁷ Vgl. *Pastores dabo vobis* [1992], nr. 12

⁴⁸ *Kerkelijke documentatie 1-2-1* (1993), p. 17

Christus te verkondigen aan alle volkeren” (nr. 3). “Vooral dringt zich steeds meer een nieuw bewustzijn op, nl. het bewustzijn dat de missie alle christenen aangaat, alle bisdommen en parochies, kerkelijke instellingen en verenigingen” (nr. 2).

5. Moeilijkheden en gevaren

Er zijn veel bezwaren tegen de SCC's in te brengen.⁴⁹

Een eerste opmerking is vaak dat men zich niet wil beperken tot een elite-kerk. Dat men de rand- en onkerkelijke jongeren er ook bij wil betrekken. SCC's spreken echter nadrukkelijk niet van uitsluiten, maar insluiten. Als er geen missionaire groepen meer zijn kan de pastor onmogelijk de grote groep jongeren in Nederland (In Nederland zijn er 2,4 miljoen jongeren tussen 18-30 jaar...) bereiken. Bovendien, zonder deze groepen is er ook niets meer om bij aan te sluiten...

Ten tweede is het gevaar van navelstaren en niet missionair bezig te gaan met jezelf niet ondenkbeeldig. Men kan zich op den duur zo bij elkaar thuis voelen, dat nieuwe leden van de groep meer de deur worden uitgekeken.

Ten derde kunnen groepen losgroeien van het organische geheel van parochie, religieuze congregatie of bisdom.

Ten vierde kunnen pseudo-oplossingen voor theologische en psychologische problemen worden aangeboden.⁵⁰

6. Vele voordelen:

Mensen groeien aan elkaar.⁵¹ In deze tijd waar de gelovigen dreigen meer en meer alleen te staan, is het dringend nodig elkaar in de diepere dimensies van het leven te ontmoeten.

Het is geen sensitivity training, maar maakt mensen wel gevoelig voor elkaar
Het is geen therapeutische groep, maar voorkomt wel sommige psychische problemen
Het is geen chat-sessie, maar kan wel mensen uit hun eenzaamheid halen
Het is geen relatie-bureau, maar kan wel leiden tot relaties
Het is geen denktank, maar er kunnen schitterende ideeën geboren worden⁵²
Je bent deel van de groep, maar het ontwikkelt je persoonlijkheid
Je engageert je aan de groep, maar je wordt er innerlijk vrij door
Je bent er een avond in de week mee kwijt, maar je wint er veel tijd mee
Je hebt aandacht voor anderen, maar krijgt die tienvoudig terug

Kortom een geweldige uitdaging en uitnodiging!

⁴⁹ Vgl. <http://www.fatima.org/news9901.html>

⁵⁰ Vgl. voor enige psychologische moeilijkheden Pennington (2002), pp. 95vv.

⁵¹ Vgl. Vanier (1989)

⁵² Vgl. Bood en Coenders (2004)

Literatuur

- ANGOT, Marie-Benoit, *Les maisons d'adoration* (Paris: Fayard, 1995)
- ARK, Jodien, ROEST, Henk de, red., *De weg van de groep. Leidinggeven aan groepen in gemeente en parochie* (Zoetermeer: Meinema, 2004)
- BARANOWSKI, Arthur, *Creating Small Church Communities. A Plan for Restructuring the Parish and Renewing Catholic Life* (Cincinnati, Ohio: St. Anthony Messenger Press, 1996)
- BARANOWSKI, Arthur, *Pastoring the Pastors. Resources for Training and Supporting Pastoral Facilitators for Small Faith Communities* (Cincinnati, Ohio: St. Anthony Messenger Press, 1988)
- BARANOWSKI, Arthur, red., *Faith Sharing for Small Church Communities. Questions and Commentaries on the Sunday Readings* (Cincinnati, Ohio: St. Anthony Messenger Press, 1993)
- BILEZIKIAN, Gilbert, *Community 101. Reclaiming the Local Church as Community of Oneness* (Grand Rapids, Mich.: Zondervan Publishing House, 1997)
- BISDOM ROERMOND, *Parochiële evangelisatie. Een nieuwe uitdaging* (Roermond: Bisdom Roermond, 1996)
- BISDOM ROERMOND,
- BOOD, Robert, COENDERS, Marc, *Communities of Practice. Bronnen van inspiratie* (Utrecht: Lemma, 2004)
- O'BRIEN, Oonach, KAVANAGH, Julie, *Parish Leadership Groups. A Resourcebook* (Dublin: Columba Press, 2001)
- O'BRIEN, Timothy, GUNNELL, Margaret, *Why Small Christian Communities Work* (San José, Cal.: Resource Publications, 1996)
- CIARDI, Fabio, *Koinonia. Spiritual and Theological Growth of the Religious Community* (Hyde Park, NY: New City Press, 2001)
- CURRIER, Richard, GRAM, Frances, *Forming a Small Christian Community. A Personal Journey* (Mystic, CT: Twenty-Third Publications, 1992)
- DAM, W.C. van, *De nieuw-testamentische gemeente* (Kampen: Kok, 1995)
- DARLING, Barbara, *Getting a Grip on Your Group. A Guide for Discerning Priorities in Your Small Christian Community* (St. Paul, Minn.: Good Ground Press, 2002)
- DERKSEN, Nico, Kom en zie. Werkboek geloofsgesprek in groepen (Kampen: Kok, 2003)
- DONAHUE, Bill, *Gemeente in kringen. Handboek voor kringleiders* (Hoornaar: Gideon, 1996)
- FEENBERG, Andrew, BARNEY, Darin, *Community in the Digital Age. Philosophy and Practice* (Lanham, MD: Rowman & Littlefield, 2004)
- GAETA, Francis, *From Holy Hour to Happy Hour. How to Build Christian Community* (Mineola, NY: Resurrection Press, 1997²)
- O'HALLORAN, James, *Small Christian Communities. A Pastoral Companion* (Maryknoll, NY: Orbis/Dublin: Colomba Press, 1996)
- O'HALLORAN, James, *Small Christian Communities. Vision and Practicalities* (Dublin: Colomba Press, 2002)
- HORNIKX, René, *Werken aan gemeenschap. Modellen, methoden en technieken voor pastoraal opbouwwerk in parochies en gemeenten* (Kampen: Kok, 2004)
- HORNIKX, René, *Geloven in gemeenschap. Parochieopbouw voorbij de sprakeloosheid* (Heeswijk: Berne, 2003)
- JOHNSON, Georg, MAYER, David, VOGEL, Nancy, *Starting Small Groups - and Keeping Them Going* (Minneapolis, Augsburg Fortress, 1995)
- KAITHOLIL, Georg, *Communion in Community. A Renewal Programme for Religious* (Mumbai: St. Pauls, 2002)

- KIRKPATRICK, Thomas, *Small Groups in the Church. A Handbook for Creating Community* (Herndon, VA: Alban Institute, 1998³)
- KLEISSLER, Thomas, LEBERT, Margo, MCGUINNESS, Mary, *Small Christian Communities. A Vision of Hope for the Future* (New York: Paulist Press, 1997)
- LAWLER, Michael, SHANAHAN, Thomas, *Church: A Spirited Communion* (Minnesota: Collegeville, 1995)
- LEE, Bernard *The Catholic Experience of Small Christian Communities* (Mahwah, NJ: Paulist Press, 2000)
- MACCHIONI, Guisepppe, *Evangeliser en Paroisse. L'expérience des cellules paroissiales d'évangélisation* (Burtin : Pneumathèque, 1996)
- OLSON, Charles, *Transforming Church Boards into Communities of Spiritual Leaders* (Herndon, VA: Alban Institute, 2001) [www.alban.org]
- PALS, Anne, *Gemeenteopbouw groepsgewijs. Over het werken met groepen in de Kerk* (Zoetermeer: Boekencentrum, 2001)
- PELTON, Robert, red., *Small Christian Communities: Imagining Future Church* (Notre Dame: Notre Dame University Press, 1997)
- PENNINGTON, Donald, *The Social Psychology of Behaviour in Small Groups* (Sussex: Psychology Press, 2002)
- PIERRE, Abbé, *Broederlijkheid* (Averbode: Altiora, 2000)
- POSTERSKI, Don, NELSON, Gary, *Future Faith Churches. Reconnecting with the Power of the Gospel for the 21st Century* (Winfield, Can.: Woodlake Books, 1997)
- RAGGIO, Adolfo, red., *Comunità parrocchiale. Un cammino di comunione* (Roma : Città Nuova, 1997)
- SCHREURS, mgr. Paul, *De Kerk als Communio* (Averbode: Altiora, 1999)
- SIMSON, Wolfgang, *Huizen die de Wereld Veranderen. De gemeente als een grote geestelijke familie* (Hoornaar: Gideon, 2000)
- SOFIELD, Loughlan, HAMMETT, Rosine, CARROLL, Juliano, *Building Community. Christian, Caring, Vital* (Notre Dame, Ind.: Ave Maria Press, 1998)
- STEGGERDA, Monique, *Als een druppel in het water. Small Christian Communities en soortgelijke vormen van kerkelijke participatie in de R.-K. Kerk* (Nijmegen: KASKI, 2005)
- VANIER, Jean, *Community and Growth* (London: Darton, Longman, Todd, 1989²)
- WHITEHEAD, Evelyn en James, *Points de Repère pour les Groupes Chrétiens. Comment s'y prendre pratiquement ?* (Paris : Desclée de Brouwer, 1994)
- WEIJENBERG, Jo, *Het produktieve groepsteam. Een ontwikkelingsmodel voor groepsteams in de jeugdhulpverlening* (Assen: van Gorcum, 1996)
- WIDDICOMBE, Catherine, *Small Christian Communities in Religious Life. Making them Work* (Cambridge: Lutterworth Press, 2001)
- WIDDICOMBE, Catherine, *Meetings that Work - A Practical Guide to Teamworking in Groups* (Cambridge: Lutterworth Press, 2000²)

*Mgr. dr. E. de Jong is hulpbisschop van het bisdom Roermond.

Meer lezingen en teksten van het pastoraal congres waar deze lezing onderdeel van was: 0220, 0221, 0222, 0224, 0193 en andere teksten in de rubriek Parochie / Gemeente op www.stucom.nl (ook bereikbaar via www.stucom.nl/parochie).

Dit is 0223 op www.stucom.nl